

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-05-07

Vår referens

Malin Kempengren
Utvecklingssekreterare
malin.kempengren@malmö.se

Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) GRF-2024-8430

Sammanfattning

Arbetsmarknadsdepartementet har skickat utredning *Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)* på remiss till Malmö stad. Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt positiva till utredningens förslag och tillstyrker föreslagna lagändringar. Vidare bedömer grundskoleförvaltningen att utredningens förslag bidrar till ökad likvärdighet över landet vad gäller barns tillgång till skydd, vård och stöd. Grundskoleförvaltningen tillstyrker föreslaget program för att stötta barn ut ur sexuell exploatering. Förslagen om att samordna stödmaterial och kunskapsinsatser från olika myndigheter inom angränsande områden är välkommet.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunstyrelsen
2. Grundskolenämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad

Beslutsunderlag

- Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU240517 Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)
- Förslag till yttrande GRNAU240517 Remiss angående Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2024-05-17

Grundskolenämnden 2024-05-27

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Arbetsmarknadsdepartementet har skickat utredning *Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)* på remiss till Malmö stad. Utredningen har haft i uppdrag:

- lämna förslag på utformning och organisering av ett exitprogram för vuxna personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål,
- lämna förslag på utformning och organisering av ett program för barn utsatta för sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål, samt lämna förslag på lämplig aktör att förvalta ett sådant program, och
- bedöma hur Sverige lever upp till internationella åtaganden om identifiering, skydd, stöd och återvändande för offer för människohandel, och vid behov föreslå åtgärder för att utveckla arbetet.

Syftet med programmet gällande barn är att stärka det uppsökande och identifierande arbetet med barn utsatta för sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål samt att säkerställa kedjan av stödinsatser. Uppdraget gällande barn har också omfattat att föreslå åtgärder för att barn i större omfattning än i dag ska kunna ta del av befintligt skydd och stöd, samt den rehabilitering och vård som barn har rätt till.

Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt positiva till utredningens förslag och tillstyrker utredningens förslag om ändring i socialtjänstlagen i syfte att tydliggöra att det är socialtjänstens ansvar att utnyttjade får stöd och hjälp. Utredningen föreslår även ändring i utlänningslagen för att möjliggöra tidsbegränsade uppehållstillstånd om minst 6 månader i syfte att stärka förutsättningarna för att lämna sexuell exploatering, prostitution med mera. Grundskoleförvaltning ser inte att detta skulle påverka skolan och tillstyrker förslaget. Nedan presenteras de förslag som berör grundskolenämndens verksamhetsområde samt grundskoleförvaltningens bedömning av förslagen. Förslagen bedöms inte medföra några kostnader för grundskolenämnden.

Förslag: Specialiserad lågtröskelverksamhet riktat till barn

Utredningen föreslår att specialiserade lågtröskelverksamheter i form av Mikamottagningar kopplat till hälso- och sjukvård bör utvecklas över hela landet och utformas så att de även kan ta emot barn utsatta för sexuell exploatering.

Ungdomsmottagningar och elevhälsa över hela landet behöver också säkerställa att det finns särskild kunskap om sexuell exploatering för att kunna fånga upp och motivera utsatta barn att berätta, samt ge dem stöd eller slussa dem vidare till skydd och stöd.

Grundskoleförvaltningen bedömer att utredningens förslag bidrar till ökad likvärdighet över landet vad gäller tillgång till vård och stöd. I Malmö finns den specialiserade mottagningen Evonhuset som, liksom en Mikamottagning, erbjuder samtal, stöd och praktisk hjälp till personer med erfarenhet av sex mot ersättning, självskadebeteende och/eller människohandel i sexuella syften. Även anhöriga kan få stöd. Evonhuset riktar sig till personer över 15 år men har nyligen arbetat med projektet ”Teen wolf”, en brottsförebyggande modell som riktar sig mot minderåriga personer som utnyttjas för sexuella ändamål eller människohandel.

Vidare instämmer grundskoleförvaltningen i att elevhälsan kan vara en viktig ingång för barn och unga som behöver vård och stöd. Att säkerställa att det finns adekvat kunskap för att upptäcka och, vid behov hänvisa vidare, är en viktig del i elevhälsans uppdrag och något som grundskoleförvaltningen arbetar aktivt med. Bland annat genom att skolsköterskor och kuratorer utbildats i materialet SEXIT, ett evidensbaserat material i hur frågor kan ställas till barn och unga. Ett material som även nämns i utredningen. Vidare har grundskoleförvaltningen implementerat Våga Fråga. Ett viktigt verktyg i arbetet med psykisk hälsa i allmänhet och för tidig upptäckt i synnerhet. Grundskoleförvaltningen vill dock betona att elevhälsans roll är och bör vara att upptäcka, förstå och slussa vidare till skydd, stöd och vård i individuella program och mer specialiserade lågröskelverksamheter. Även om det, som utredningen skriver, är viktigt att bemöta barn och unga som utsatts för sexuell exploatering på ett traumamedvetet sätt, anser inte grundskoleförvaltningen att det är elevhälsans uppdrag att erbjuda traumabehandling utan att arbeta främjande och förebyggande.

Förslag: Metoder för uppsökande verksamheter, rutiner för att fråga om våld samt bedömningsmetoder behöver utvecklas

Det uppsökande, upptäckande och identifierande arbetet behöver stärkas, bland annat genom utökad samverkan mellan polis, socialtjänst och civilsamhälle. Polismyndigheten ska ges i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen och i samråd med andra relevanta aktörer implementera den metod och det metodstöd för en mer traumamedveten brottsförebyggande uppsökande verksamhet särskilt anpassad för barn som är under utveckling hos Polismyndigheten.

Yrkesverksamma inom framför allt skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård behöver ha tydliga rutiner för att kunna ställa frågor om sexuell utsatthet vilket ökar möjligheten att upptäcka dem som är utsatta. Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att i samverkan med Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) kartlägga och se över existerande rutiner för att fråga om våld och frågeformulär utformade för att upptäcka våldsutsatthet samt att undersöka om dessa kan kompletteras med frågor som avser utredningens målgrupper. När det gäller barn bör uppdraget kunna kopplas till Socialstyrelsen och SBU:s pågående uppdrag att ta fram ett nationellt hälsoprogram för

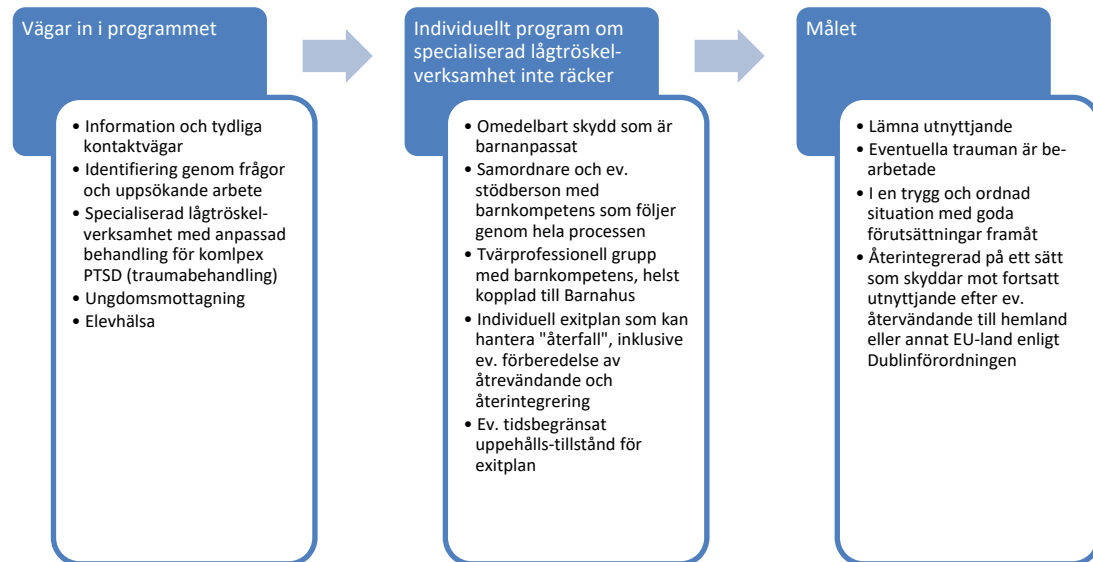

barn och unga samt Skolverkets föreslagna uppdrag att ta fram en satsning för att höja barns kunskaper om våld och se över relevanta styrdokument om hur arbetet för att upptäcka våld ska bedrivas inom skolans övergripande elevhälsoarbete.

Grundskoleförvaltningen delar bedömning att det är viktigt att vidta åtgärder för att relevanta verksamheter som möter barn och unga ska ha fungerande rutiner för upptäckt. Personal inom skola behöver ha tillräcklig kännedom om ämnet för att ställa adekvata frågor och kunna hänvisa vidare vid behov. Grundskoleförvaltningen instämmer i att det upptäckande arbetet behöver stärkas och har som tidigare nämnts genomfört utbildningsinsatser i detta syfte. Grundskoleförvaltningen välkomnar förslaget att samordna stödmaterial och kunskapssatser från olika myndigheter inom angränsande områden. Grundskoleförvaltningen ser stora likheter mellan rekommendationerna i denna utredning och utredning *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften (SOU 2023:98)* och ser gärna att implementering av förslagen samordnas.

Förslag: Program för barn med en särskilt utsedd samordnare, tvärprofessionell grupp och en individuell plan

Utredningens förslag på exitprogram för barn visualiseras i nedan bild som är hämtad från utredningen.

Figur 1 Exitprocess för ett barn (hämtad från SOU 2023:97)

Grundskoleförvaltningen tillstyrker föreslagen modell. Att elevhälsan benämns som en aktör som kan stötta barn in i programmet anses vara positivt. Vidare instämmer grundskoleförvaltningen i att tvärprofessionell samverkan och en särskilt utsedd

samordnare som följer barnet genom hela processen är av särskild vikt när det gäller barn.

Ansvariga

Cecilia Holmkvist Enhetschef

Mats Johnsson Utbildningschef

Peter Lindberg Förvaltningschef